

GAZETA TRANSILVANEI.

Gazeta are de 2 ori: Mercurul și Duminică, P.M., cându concedu săptămoral. — Pretului: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tiară este 12 fl. v. a. pe unu anu s'au 2 1/2 galbin mon. sunătorii.

Anul XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., și pe la DD. corespondenți. — Pentru serie 6 cr. Taca timbrala a 30 cr. de facare publicare.

Nr. 48.

Braslovu 1 Iuliu 19 Iunie

1871.

MONARHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Braslovu 30 Iunie 1871.

Veniti intristatilor! se ne mai si bucuram; venitii desperatilor causei desertori, se concepuna noue si imbucuratorie sperantii despre atata bine in viitoru pentru poporul romanu, pe catu de forte si de vanjosa ne va fi lupul nostru, pe catu de mai statornica si neadormita va fi venarea noastra dupa mijlocule cele mai generale practice ale imbuinari starei poporului nostru si, si, si erasi si cu catu ne vom tinea mai multu ca de punctulu cardinalu alu manecarei nostre la tote intreprinderile nationale de singura fericitoria maxima: Ajutati romanii! ca-ci numai asiati va ajuta si Ddieu! Si unitive in cugetu, unitive in simtiri! ca-ce tote le castigam, cate ne competu. O vorba ca o suta. Una natinea intraga si solidarita nu se pote igora.

Are se bucare poporul romanu din Austro-Ungaria, ca a capetatu, ca fructu alu acestora maxime acum unu **„Institutu de creditu si de economi „Albina”**. Statulele, dupa starnirea neobostita si nedumerita a fratilor nostri de crucu Alacandru si Antoniu Mocioni, sau aprobatu in adeveru la propunerea min. de agricultura, industria si comerciu, din partea **„Mal. Sale** prin in. rescriptu din **14 Iunie 1871**. Datulu ordinatiunii ministeriale, cu care se tramise aprobarea la magistratulu din Sibiu, ca ce inconstitutiunea pe respectivii intreprindetorii, e **20 Iunie 1871 Nr. 6727**. Gratia maximele staturitorilor si inaltei aprobari dela locurile mai inalte!

Acum romanii fara oselire de seracu si avutu, nu voru mai fi dati pe usia dela folosele institutiului loru de creditu si economie, dupa cum patira, ci, dupa cum patira si altii totu in favoarea nationalilor sei cu tote institutiile, inca si cu cele publice, unitive de noi nemericii pentru ca apoi se seceru er' numai ei folosele, dind'trensele, asis ne vomu asterne si noi noue, creu, ca eu mai mare entusiasmu si incedere decatu ori si candu.

Vom publicu totu, ce priveacu acestu institutu, spre alu familiariza pana in crengulu amiei poporului romanu, care are nu numai datoria, ci si folosul propriu a se utiliza din respecturi de densulu.

Asociatiunea, academi'a de drepturi si institutu „Albina” se ne fia idolele incederei si ale sacrificiilor nostre, ca-ce aceste ne voru pune in petiore in tota privinta si spirituale si materiale si atunci si Ddieu ne va ajuta! Patriotismulu nostru nu se mai pote ignora, der' acum nici conscientia nostra nu se mai pote nadasi; cumca cu lingura strainului nu sorbiram nici vomu potu sorbi vreedata decatu, amfionu de letargiarea si fosoforu de amortirea activitatii nostre, ca se nu vedema a lucra si pe sem'a nostre. Nu credemu, ca va fi romanu cu ceva stare de garantu, care se ne intreaca a lua parte la acestu institutu, din care potu isori nu numai folose la participanti, ci si alte bunatati totu pentru poporul romanu din prosperarea lui. Asia se fia!!!

Primiti Ddiloru initiatori gratii contemporani-

loru Ddostre cea mai profundu simtiia, pe care cutedia a vi o oferi spre dulcea memoria a posteritatii in numele scumpei nostre natieni romane, alu carei organu amu dreptu a me obrude ca or' si care, in la carui anima ocupa primul locu binele si prosperitatea ei. Ddieu cu noi si cu institutiile aceste ale nostre!!! —

Se ne infrenamu pornirile patimicelor.

Cantandu in fondulu si in ascunsulu lucrarilor altora si precalcandu rezultatele, ce ne potu aduce ale nostre facia cu ele, numai deca calcululu ne arata prospecte, ne espuse calculilor rafinatei siretii, testamantarice, care in politica se nutreacu simplu numai cu costulu imparechiarilor si alu scisiunilor nostre, se incunguramur si cea mai mica imparechiaru intre noi si se ne demitiemu la inscenarea propuselor in causa comuna numai cu intielegerea comuna, tiendu tare de principulu neosorabile alu concordii si alu solidaritatii comane, pe a carui base se potu aduga nepacalitu la prosperarea nationale, care totu de bol'a discordii si a imparechiaru, virtute prin insielatoru seculari, a diacutu atatia seculi legata de man'i si de pitioire in fatalea slavica politica straina pana astadi. Romanii, anticii nostri propari au prosperatu, pana candu sau feritu de uneltiri straine, inse indatu ce se nomolira in cosmopolitismu, semenara vite si culerare furtine si cadere din partea siretii straine, care le vira, dupa incuibarea lusculu, discordia in vatr'a armoniei si la altariulu templulu concordii, sau a carei flamura si scutu devenisera domitoriulu lumii. Deci nemica se nu intreprindemu in politica comuna nationale, ceea ce ar' potu jigni catu de pucinu concordii a generale nationale, din contra se ne ferim cu tote abnegarea de a da si celu mai micu nutrimentu infiacareri porniriloru de patini in politica. Cei ce dau cu bot'a la balta fara cercuspetiune, fara calculu la relele rezultate, nu-su amici, ci pot'a natieni, sub a carei anatema a sclavitu va atatea secul.

Acestu principiu de concordia si solidaritate generale fara pecatu nu la potemu ignora nici chiaru la afacerile nostre particulare seu personale, deca vremu se ne abnegamu interesele partiali pentru cele comune. Din acestu punctu de vedere Redactiunea acestui organu si a implinitu o santa datoria facia cu atitudinea, ce se inseaca cu fratriseruptiune in Braslovu, publicandu totu, ce nepublicatu ar' fi remasu unu verme rodietoriu la causa nationale, si acesta o facuramu, pentrucu opiniunea cea mai valorosa se-si pronuncia verdictulu ori convioarea sa. — Cu cele publicate pana acum amu facutu, la ceea ce ne obliga legea de press, ca ad. la ataculu din Nr. 31, amu publicatu responsulu in Nr. 45 si cu acesta scootemu, ca amu pus capetu a acestei diferentii mai multu personale, trase de peru, cu alte scopuri, cine scie in catrua batatorie, der' nu obiective, pre candu ar' fi trebuitu se remana numai pure pure obiectivu, cum i fu inceputulu. —

Acum d. cap. emeritu, I. Branu de Lemeny ne provoca a-i publica unu delusuri si intrebari la cele din Nr. 45. Noi o facemu acesta ultim'a data, lasandu afara orice schinteia atietatioria si cu acestu punemu sigilu pe personalele emotiuni; remanendu pelanga simplulu, der' simplulu obiectu pentru mai de parte:

„Domnule Redactor!

In Nr. 45 alu foiei daltu coresp. anonimu din Nr. 29 da, precum dice densulu, inimiciloru sei personali? resunsu cu tote replicile si triplitele la unu locu? la articulu publicatu in Nr. 31 alu Gazetei. . . .

Inse fiinduca d. coresp. me insema pre mine cu numele asemenea si pre d. Iosifu Puscaru, — era in cursulu responsului seu vorbesce de pasquilianti? de inimiici personali, ba mai aduce, precum dice densulu, „de esemplu” definitiuni de intrigantu. . . . Si asia tote aceste incriminatiuni nu se scie de la reduce d. coresp. la persona mea? sau a d. Puscaru? sau a vreunui seu altuia dintre cei 147 subscrisi in articuluu chestionatu, pentru aceea inainte de tote nepetunduse afla din conceptulu responsulu d. coresp. — pentru incriminariile acele adrestatu — le respinge tote acele incriminari. . . . Mai incolo in interesulu adeverului si alu dreptei informatii a publiculi cetitoriu facu cunoscutu, cumca eu la festivitatea de infratre din 22 Aprilu 1871 nu amu pututu lua parte aflanduu, ca deputatu la sinodulu nostru besericescu in Sibiu, prin urmare tote cate insira d. coresp. in privinta acesta mie mi suntu neocunoscute.

Dupa reintorcerea mea la Braslovu avui onore de a primi o deputatiune constatatoria din domnia Diamandri Manole comerciantu si Romanu capitanu in pensiu, cari mi impartasira, ca adunarea generala a romaniloru brasioveni a alesu unu comitetu nationale cu invitatiunea, ca acesta se se intereseze si se lucre in numele loru in tote cauzele romanesci, (?) pentru care nu exista o corporatiune reprezentativa, — si cu in acestu comitetu ce consta din 12 insi suntu alesu si eu, ruganduu se primescu a-casta alegere si se potescu la adunare se ne constituim etc.

Eu le multamii pentru incedere si ca unulu ce sustiene, ca patria comuna si natipiele conlocutiunii numai prin adeverata infratre pe basea principiiulu egalitatii nationale pote si potu fi fericite: — acesta a fostu si este punctulu de manecare si finea tuturoru decisiuniloru, petitiuniloru si declaratiuniloru natieni romane, vedi acesta dela 1848 si pana astadi — si cu deosebire juramentulu din campulu libertatei — primia alegerea spromitendule, ca me voiu infaciosu la adunare.

In timpulu deuptu ne adunaramu in sala de lectura a casinei romanesci — aici ne constituiram — dandu-mi onore de a me alege pre mine de presiedinte, era pre d. Iosifu Puscaru de secretariu. —

Indatu dupa acesta amesturatu conclusiulu adunarei generale s'a prezentatu articulu din chestiune cu propunerea, ca se se publice in Gazeta.

Acesta puenudese la ordinea dilei se primi unanimu — si expeditiunea catra dta o subscisiu eu ca presiedinte si d. Iosifu Puscaru ca secretariu — ruganduu si se publice alaturatulu articulu, care se afla pascu in manile dtale — subscrisu de cei 147 de insi.

Atatu dreptu informatiunea publiculi cetitoriu. Ce se atinge acum de d. coresp. si de invecitate cuprinsu in responsulu dsale — din consideratiune, ca me cunoosem cu d. coresp. din copilaria dela scola din Blasiu, fiindu cu doue scole inaintea mea, din consideratiune, ca amu traituim

In locu de verde, v' s' ar paré, ca vedeti nu-mai negru.

Ei bine, multiunita anului 1821, eu nu m'asau speria nici chiaru atuncea.

Locustele sunt mari, dér' suntu peune alatare cu nenumerate fire de rómáni, si aceste nenumerate fire de érba suntu rómáni.

Locustele entropescu, mananca, distrug, dér' nu si radecia, si aceste memoritória radecina este romanisulu.

Locustele sunt mari, entropescu, mananca, distrug, dér' se gasece totóduna, la unu momentu predestinat, catu unu plugaru cá Domnu-Toduru.

Se traiesca rómáni!

Se traiesca romanisemul!

Se traiesca memoria' lui Vladimirescu!

(Aplause entusiasté). Columna' lui Traianu.

Cronica externa.

ROMANIA. Cestiuille cele mai delicate se afla acum la ordinea zilei in Romania. Rom. le lasra dupa pumete asta:

Primo: Supararea dlui Tell, ca senatorii n'au voit se lu asculte candu le s' spusu curatu, ca cestiuille besericii romane este o cestiuille internationala, adica ruscesca.

Secundo: Conventiunea junctiunii calilor ferate cu Austria: adica cestiuille politica si economica austro-maghiara.

Tertio: Junctiunea calilor ferate pe la Scuteni, adica, translatu totu rapitu Rómáni in genere si Galatiului in parte si datu Omasel, adica: cestiuille politica si mai cu soma economica pe deplinu ruscesca.

Cestiuille Strouberg, si eu den'sa, pur langa imprumutul de 78 milioane de lei noi, unu altu imprumutu cu multa mai mare, facutu prin straini si pentru straini, adica: cestiuille economica si politica in favóra Germaniei si a Austro-Ungariei.

Si se nu voteze dlui deputat si senatori, decua le da man'a, si se nu voteze in doue óre, precum la votu bugetulu pe 1874, se nu voteze in urma' declararei publice ce le-a facutu d. Costafaru: éca ce se spunu „Informatiunile“ de pre acesta mare, sincera si fórté instructiva declarare:

„Ba bine, ca n'ar votu, dupa ce d. Costafaru, vedendu-si, cum dice „Romanu“, limb'a searta, se grabi a o innadi cu amenintari teribile si semnificative ca acestea:

„Nu ve mai dau nemica! Se nu -mi mai cereti nemica.“

Si cum se nu se supunemu intereselor internationale candu tote puterile, si insa-si neutrá Elvetia, arémeza din nou!

Cum se nu inchinamu interesele romane strainilor candu guvernulu turcescu arémeza si face tabere in Bosnia si Eragovina. Aginti toscoci: dice „Correspondance Siare“, scumpara cat in Austria.“

Resbelulu ar amenintia fórté: facare putere dér' se progatose conformu planurilor ei. Eivritia armandu, Belgia armandu si noi concedendu calile si avoca tierel strainilor. Multe suntu de disu in printin'a noulu resbelu, si de aceea lasamu pentru astadi, in acesta privintia, cuventalu dlui Dumitru Brateanu.“

— Senatul a amendatu proiectulu de lege alu ministrilor, despre reconstituirea besericii romane si aservirea ei guvernulu ruscescu. D. Tell s'a separatu fórté si -si a luat inapoi proiectulu. Senatul a otaritu se face ala unula. Ce o mai fi si agesta opositiune a betranilor! Si den'sii ór gasecua, ca d. Tell pré merge departe cu reactiunile!

— Pórtá a refuzatu de a primi cá ambasadoru pe d. Trippi, fiinduca in timpul resbelulu Grebel aré ministra. Guvernulu oltenu a rechiamatu pe d. Rangabe fostulu ambasadoru, si astfelu relatiunile suntu curmate.

— Romania si Francia. Ministrulu secretariu de statu la departamentul afacerilor straine a luatu cunoscentia, cu o profunda intristare, de acustiuille ce s'a adusu romaniloru de d. Jules Simon, ministru al instructiunii prin Francia, in circulara sa delu... , prin care a fostu descrise si apreatate crimela si pustierile comise de comuna, de tratis memoria, din Parisu.

Preocupatu a sci pana la care punctu acesta acustiuille aré fondata, s'a grabitu a insarciná pur girantulu agentiei tierel la Parisu a se presentá indatá la d. Jules Favre, ministrulu afacerilor straine, si a la rugá, in numele guvernulu Romaniei, ca se se constatú imputaré in cestiuille, pentru ca i érá dificile a crede, ca s'ar fi pututu gasi veri-unu,

care se uité intru atatu legile de ospitalitate, in catu se fé parte la infamiele factiosiloru, cari aveau de scopu a resturná si distruge tote bazele societatei.

Éta responsulu ce d. Jules Favre a binevoitu a adresá dlui Vrana, girantu alu agentiei tierel la Parisu:

„Domnule comite!

Amu primitu depesi' ce -mi ati facutu onóre a-mi adresá eri, 6 Iunie curentu, si me grabescu a ve multiam de sentimentele exprimate printrens'a. Imi place a crede, ca instructiunile dirigité contra factiosiloru cadutu nu va desvelé nume romane intre ómenii de desordine. Déca cartariulu s'ar íntempia, voi avé onóre a ve transmite informatiunile, cari ar ínterésa pur guvernulu dvóstre. Suntu tare convinsu, ca guvernulu romanu -si a asociatu sentimentele de onóre ce au inspiratu la toti ómenii de bine crimela seditiiloru si ca guvernulu republicei franceze póte comitá pe simpatieile sale.

Binevoiti a í oferí ascurare simpatichiloru nóstre si a primi, del comite, expresiunea sentimentelu mele pré distine.

Versailles 6 Iunie 1871.

Jules Favre.“

In asteptarea primelr informatiuniloru promise prin notu aici reprodus, girantulu agentiei a fostu autorizat a declará dlui Jules Favre, ca guvernulu romanu impartasescu inca de multa sentimentele de órdre ce au inspiratu, cu dreptu curentu, in lumea intréga doctrinele si actele criminali ale comunei din Parisu.

— Imprumutul de 78 milioane cu emanatrea mosieloru statulu si cu dobanda de 14 1/2 la sutá, s'a inveniutata de senatu. O singura voce se redica in votu contra acestei noúe speúele. Singura d. Ioane Desliu dise in doredi:

„Ca, mai suntu bunori de tesauru ne prevédute in acesta lege.“

Ca, cele 10 milioane, trecute cá deficitu din bugetulu anului 1870, erau trecute in sum'a de 82 de milioane.

Ca, legea acesté se íntinde chiaru asupra mandatoru a caroru soldate este alocata in bugetu. Ca, insa-si adeverata datoria flotante nu este pozitivu, din momentulu ce ministri n'au prezentatu situatiunea, care se arate cifra adeverata a datoriei cu termínii ei precisi, nici sum'a restatiiloru ne ímpinute.

Si d. Desliu putea se mai scada inca si cele 11 milioane datorice casei de depuneri. Acesta este datoria prin lege a imprumutu statulu si nu mai statulu. Acesta este singur'a speúela ce í este permisá. Acesta casa ne cerutu banii, si nu í póte cere, ca-ci are unu mare prison. Guvernulu dér' adausé si acele 11 milioane, pentru ca se mardé castigulu banchariloru straini, si totúdeodata, pentru ca se ímpedeca dela concursu, capitalerile romane prin acesta suma, ce nu este reprezentata in piaciá prin bunori de tesauru.

La tote aceste d. ministru de finantie a disu, ca nu póte dá o asomene situatiune, fiinduca tieristria, — de trei ani administrata de catra albi — este in desordine.

D. Desliu aduga, ca ipotéca pusa este nedemna de Romanii si a trebuit, dice disu, se fia guvernata de drostra, pentru ca se se dechiare ca insa-si insolubil. Ródule seu d. Costafaru, raspunde prin cele mai crancene amenintari. Senatul se speria fórté de aceste amenintari, voi, si siediint'a se redica lasandu in sala resnetulu ornatóriloru curvate ale dlui Desliu:

„Sermana tierel! Inca o mésa la... si nu vei mai fá a romaniloru.“

— Una petitiune din lasi subscrisa de boieri mari ceru modificarea constitutiunii, adica castarrea ei in mesur'a libertatei generale, si íntre alte si colonisarea Romaniei cu nemti. Acesta petitiune primita in camera desamagi si pe „Tromp. Carp.“, care nu credea, ca reactiunea, adica íncupu -si schimba perulu, dér' moravulu nu, si striga tirade si éra. — In camera mergu tote cá si la deakisti pe struna si cu itial'a fulgerulu. Acum -si musca budiele liberalli, ca se înduplecara a fraternisa cu conservativu liberall, pana ce ínsialara, de ajutoriloru loru roestru desupra. Vedé crudé, ca catu va fi lumea, ap'a cu oleiulu nu se póte chimica cá se nu se arunco acesta tote desupra, cuplesindú totu suprafata, cá se nu o mai lasé nici a vedé lumina de grosolan'a lui. — Tardia desamagire. —

In Francia se mai descoperira la metras'a unu ceamtu multe scrisori, íntre cari érá una dela I. Valls, in care se scrie, ca totu Parisulu se se arda cu petrolu. Acum se totu prinu aprindetóriu, chiaru si siefulu petrolardiloru aprindetóriu au cadutu in man'a politiei si se prindu mereu. In septemna' trecuta se fostura 14 poloni cá atari, descoperiti prin oficiali rusesci, cari pescóscu dupa ascondere lumine emigrantiloru poloni infuzi. — Imprumutul lui Thiers se subscie pe íntrecute si afara de agitatiunile pretendentiloru la tronul Francia cá republica se renasce vedendu cu ochi. In 29 se tiene una generale revista asupra armatei, spre a í se multiam de servituriile in favóre nardisculr comuel. — Gambetta primese candidatur'a de deputatu in Parisu si alegérite viitoru voru pune pondulu decederé de astadi regimelul in campan'a neortodoxinei de astadi. — Thiers a dechiaratu íntro nota cercularia catra agentii din strainatate, ca nu e adeverata, cumca Francia ar avé de cugetu a pasi in contra Italiei pentru domnirea lumescá a Papei. —

In 1-a Iuliu adica adi regele Victoru Emanuele íntra cu ministériulu si cu corpulu diplomaticu in Roma! Se fia de bunu anguru! Se minte si desmintu scrie, ca ínternutiulu Austrii nu va resiedé in Roma, ci remane la Florentia. Dér' se vorbesce ár de santa aliantia, ínsé numai íntre Prusia si Austria, pentruca Rusia in fondu nu mai póte da aventu tórentelú germanu, care o amenintia si pre éa. —

In Serbia se descoperi una conjuratiune spre a da diosu pe príncipele Milánu si a chiama unu príncipe rusu. — C. Hunyadi rudenia lui Milánu merse la Belgradu si de acolo la Andrássy si Vien'a. —

Turea cu ínterumperea comunicatiunii cu Grecia se póte lesse incuru íntro unu resbelu orientale, care se va fi planuindu la Ems, unde e si regele Greciei. — Reactiunea in tota Europa se íncearca a-si face patula statornica si unifórma. —

Varietati.

Bibliografa. Actele conferintei tiente la Alba Iulia in 13 si 14 Aprilé 1861.

Cuprinsulu: Protocolulu siediinteloru, petitiunea catra Miasale si declaratiunile catra metropolitulu, unu actu fórté interesante pentru toti romanii, caroru le pasa de istoria besericii si a natiuneloru, cum si de venituriloru acestora. Domnií protopopi si inteligentii romani voru íntre aceste brosiure. Pretinlu unu ecesampiaru 25 cr. v. a. Sa adia la I. M. Moldovanu prof. in Blasin (Blasendorf) — la care se adia si: „Fundatiunea fericitului A. St. Sialutiu“, cuprindúndu literel fundatiunii si testamentulu numitulu metropolitulu cu unele explicatiunile. Pretinlu unu ecesampiaru 30 cr. v. a. — Fiinduca se presupone, ca toti inteligentii romanesc greco-catolice, care nu a potutu lua parte la conferint'a din Alba Iulia, va voi se cunosca íncurabile acelea; pentruca se se póte declara catra scaunulu metropolitianu in scrisu si catu mai curódu, de aceea nu né indoiemu, ca fiesce-care va si grabi a-si castiga aceste acte de unu cuprinsu atatu de seriosu. —

Insclentiare.

Cu finea lui Aprilé a. e. amu fostu deschisu invitare de prenumeratiua la fórté besericescu, socio-istice, literaria „Preutulu mirenu“ promitendu fostiloru prenumeranti, ca numerulu primu va aparé cu 1-a Iuliu a. e.; asta ímpienire a promisiunii in invitarea alaturata la programu amu fostu conditionat' dela numerulu prenumerantiloru, credendu, ca lips'a ímpierativa a unei fórté besericesci e cu multu mai semtita decatu se nu se ímpienescó conditiones. Vedendu ínsé, ca numerulu prenumerantiloru incuru pana acum'a de o parte, abia ar póte suportá diemitate speúele unei atari fórté, precum unu fostu proiectat', érá de alta' pre langa depunerea cautiunii din partea unu viitoru de bine ala meu si pre langa neinsomnatulu tributulu alu potóriloru mele spiritalu — nefindú in stare a poté suplén si deficitulu speúeloru tipariloru: prolongescú terminulu prenumeratiunei — inca pré unu trei-luniu — paua

la prim' Octobroe a. c. Sperand, ca celu puciu
pina pr atunci vor fi asigurate spesele tiparului.

Nu me descurageza asta incidenta, de drace
recunosc, ca terminul pnenunatului se vede a
fi fost mai scurt decatu se se pota aduna pnenun-
tanti, era incat pentru neisemnata' persoana a
sciencii redactoru, creda, ca onoratul publicu va
si scria bine, cumca isemnataea foiei nu depinde
intra atata dela redactoru, catu dela publiculu con-
curentu ca potarie spiritalu.

In speranza, ca celu puciu la ala dolla ter-
minu voia pota implini ceea ce mi-amu propusu,
rogandu de patientia pre bunii mei pnenunanti,
ca-ci danna materialu nu li sa potata face, nepri-
mindu bunii inainte afara de gratulatiuni, pentru
cari multitudine, remanu stransi pr langa pro-
gramulu publicatu, afara de stramutarea acti in-
dicata.

Gherla in 20 Iunie 1871.

Ioane Papiu m.p., alina
preuta la instut. corist. transil.

P. S. Celelalte diurnale romanesti sunt ro-
gate a-si face politia despra acosta.

(Furtu repetundaria) Perceptorulu
orasiului Dees Alex. Bito a tipatulu 22,000 fl. din
banii contributiunii inca in an. decursu; jucandu
in loteria. Avera lui abia face 200 fl. Ministe-
riulu maghiaru declara magistratulu de acolo oble-
gatu a recompensa banii. In 9 Iunie comunitate
po majora se alatura la avizarea ministeriale, ma-
gistratu Ber si a datu demisiunea in corpore.
Comunitate primi demisiunea, dar caru dela mini-
steriu se tramita o comisiune investigatoria cu un
comisar in frunte, ca se pedepseasca pe vinovatii.
Cine e acti partinitorulu hotioru!

(La istoria chronometreloru.) Un
orologiu bunu este unu de binevoitu: tote relati-
niile vietii nostre depindu multu puciu dela timpulu.
Cei vechi se foloseau de orologe de apa si de na-
sapiu, care se basau pe principiulu, ca una cantitate
de apa sau naspu are totdeauna trebuinta de
unu timpu anuntit pentru a se stracara din unu
vasu implitu cu aceste elemente. Abia in secolulu
a XIV s'an folositu orologii si Huyghens au sub-
stituitu principiulu de a folosi la orologe puciu sau
pondori (pendule). Acestea chronometre inse
fosta mai multu sau mai pucinu defectuose si in-
suficiente pentru scopuri sciintifice: artea chronome-
trilor era in prim'u loru fasia. Inca Filipu III.
din Spania a fostu scrisu (1698) unu premiu
pentru una constructiune mai acurata, a chromo-
metreloru; defectuositate loru s'an aratau cu deose-
bita atentie, candu sub Ludovicu XV. Bouguer, la
Condamine, Godin si spaniolulu Ulloa in an. 1735
mersera la Pora in America, et Camus, Clairaut,
Lemonier, Maupertuis si Quibber in anulu arma-
torulu la Tornea pentru a indeplini mesurarea lungi-
mei si latimei geografice a globulu nostru, spre
a pota conchide la forma si marimea lui. Si An-
glica condusa de interesu maritimu si comercialu
espu unu premiu de 20,000 puncti sterlingi pentru
acesta, care va inventa unu chronometru, cu ajuto-
riulu caruia va fi posibilu a determina lungimea cu
exactitate pana la 1/2 gradulu. Acesta s'an inten-
platu, dupace Gema Frisius apoi Huyghens si Hooke
au aratau importanta adeverata pentru mesurarie
geografice si pentru navigatiune. Greutate, care
intempera constructiune chronometreloru pr atunci
era forte mare, se parca neinvincibila. In anulu
1761 presantu pentru prim'u ora Harrison, unu
lemnariu, unu atare chronometru, care admita a
mesura lungimea geografice dela Jamaica pana la
1/2 gradulu diferentia si primu inse numai diametre
premiulu scrisu de parlamentulu englesu de 10,000
puncti sterlingi. Din acele timpuri artea chromo-
metreloru au facutu unu progressu asu de mare, in-
canta pana in zilele nostre se pota crede, cumca
in asta sfera artea si au ajunsu culmea. S'an con-
struitu orologe, care suntu in stare a determina cu
cea mai mare exactitate 1/1000 parte din una se-
cunda. Atari chronometre posedu numai observa-
tionele astronomice, unde se pretinde cea mai mare
exactitate in determinarea timpului si cusa, suma
eorma de 60,000 fl. v. a.; deci se explica, ca nu
sa facine pota deveni in posesiunea unu chronometru.
Sa pare inse, ca in asta privinta artea nu si au
ajunsu culmea estrema ca pota indeplini man'a si
arta onologica. Din America, avemu scria, ca
unu orologieru din Philadelphia au inventatu unu
chronometru, care admite a numera a timpulu
pana la 1/10000 secunde. Orogliaru are 16 poi-

cari in diametru si periferia lui este impartita in
5000 parti. Indicle acestui orologiu percurge in
una singura secunda de dou ori periferia si ad-
minte astfel a calcula timpulu pana la 0.0001 se-
cunde in decimali. Se intelege de sine, ca con-
structiunea intriga pana acum este inca unu se-
cretu; orologiarulu voiesce se aiba patentu despre
inventatiunea sa. Cumca acestu inventiune este
forte pretioasa, va intelege fincime si cu deosebire
barbatulu de sciinta, astronomulu si fisicu, care
pretinde cea mai mare exactitate in cercetariile si
experimentele sale. Noi din partene adaugemu nu-
mai pucine redectiuni la acestu inventiune, care
pote fi cu multu mai fatale pentru omenie decatu
bombele de petroleu ale comunistiloru din Parisu.
Inca in an. 1866 defa Sadow' Prusia si chiaru
si Austria prin prof. Dr. Josef Petzval din Vien'a
si facu multe experimente pentru a determina
celeritate unu proiectilu (glontiu) de pusca, pen-
tra cumca prin acestu voma ventu la cunoscutiati
legii resistintiei aerului, care intru altu
depinde dela multe incidente. Este cunoscut, ca
in rebelulu franco-prusu de acum armele prusiene
s'an documentatu de prevalente facia cu cele fran-
cose; prusii - si indreptau cu legu' loru indiatuata
glontiele loru in cele mai frecvente ale si isemnate
case din Parisu, fara a gresi in tinta loru; si noi
ascrimu mare parte acestu experimenteloru loru de
cu patru ani mai inainte, care se afla si publicatu
in „Schönlisch Zeitschrift für Mathematik und
Physik" din Lipsia 1866, cu tute, ca aceste expe-
rimente suntu departe de a fi cu totul exacte,
precum pretinde calcululu, pentruca togmu au lip-
sintu chronometre, care se fia in stare a determina
sute de parti ale unei secunde. Ce acum? Deca
inventiunea americana se va aproba si, precum se
scria regiemele americanu si face experimente pentru
determinarea celeritatei proiectilelor, apoi nu mai
este indoela, cumca in scurtu timpu se va rezolvi
si problema resistintiei aerului si fiinduca
matematica ne inveta, ca cetele unu proiectile este
una curbiluna anuntita, parabola, apoi aceste res-
ultate sciintifice voru fi cu multu mai dannatose,
mai periculoase decatu mitraliese, resbelele cu multu
mai sangeroase. Astfelu progressu in una privinta
artelu si sciintia, inse se pare numai pentru a ni-
micu nemulu omenescu, alu caru spirita le-au po-
dusu.

P. Tanco.

Se deschide pnenunare
la „Gazeta Transilvaniei" pe sem. II

1871 cu pretulu dia frantariu. Dnii correspon-
denti si sprinjitorii acestui organu de publicitate
pelungu multitudine pentru sprinjitu treotu in nu-
mele natiunii, cui servim cu totii, suntu rogati a
continua cu resolutele loru cutura si mai incolo,
pentruca in consiliile mai multore diace salutate
natiunii, pentru care avemu a no abnega cu totii.
Redactiune premerge cu oemepu si in punctulu
acosta, ceea ce timpulu oportuna va descoperi,
fiinduca timpulu trebuie se cedemu, nu inse
releloru lui.

Escriere de concursu.

La institutele centrale romane de invetamentu
(de presantu gimnasiu superioare, apoi scol' normale
si de fetitii) din Nasoudu in Transilvania a de-
venitu vacante statiune profesionale pentru music' a
vocale si instrumentale, cu carea este impreunatu
unu salariu anualu de 600 fl. v. a., apoi locucenti
naturalu seu reitlu de locucentie in suma de 80 fl.
v. a. anualu.

Aspirantii la acestu postu au de asi asterne
supliceloru loru concursuale la subscria comisiune
multu pana in 1-a Augustu a. c. documentandu:

- a) cumca pana acum a avuta una portarie
buca morale;
- b) cumca seu dopuina music' a vocale si in-
strumentale, si cumca din aceea au depusu oemepu

cu succesu bunu la veranu conservatoriuu seu la altu
atare institutu mai inaltu;

c) cumca au dasteritate deplina in limba ro-
mana seu germana de a pota propune in unu din
acestea limb.

Coi cari au mai sierbitu ca profesori la ven-
nu institutu publicu seu ca magistris de capela
militaria cu succesu bunu sa voru prefera.

Dela comisiune administratiu de fondurile
scolare.

Nasoudu in 16 Maiu 1871.

Florianu m.p.
presedinte.

Nr. 1212-1871.

Edictu.

Petru Ionasiu gr. cat. din Blasielu cottulu Ce-
tatei de balta, casatoritu cu Ona Ionasiu si in 1849
asentatu la honoriu, pe mai reintorcandu-se la
legitim' a socia nici scienduce loculu afareu lui, prin
acosta se provoca ca in terminu de 1 anu si 1 din
dela datulu sub isemnata se se prezenteze inainte
subscribulu foru matrimoniale, ca altfelu pro-
cesulu divortiuu in contra- incaminatu, se va de-
cidi si fara de densulu in sensulu sa. canone si a
legiului vigente.

Blasiu la 10 Iunie 1871.

Forulu matrimonialulu metrop.
gr. cat.

Pismeti de Brasiovu
de cei mai fini

recomanda onoratulu publicu
Franciscu Helf,
conditor, Tergulu caloru, Nr. 38.

Beutura de vietia
(Electric) medicina de casa,
care s'a stamatu, intrare fieru, abuzu, sarcoace convulsiuni in pance, colica, spiritus iracund,
lipa de somnu favorabile.

Beutura galicu (Franz-Brantwien) ca medicina.
Dupa honoratiu dnu Mr. William Lew, a inventoriulu, unu mediculu scolaru in contra
unor orologioru morbaru. Inse, trase week, trase aprilu, rase aprilu, rase aprilu, rase aprilu
cehi, parabolu (oblongu), Asentatu, dregeri de dnu, de cupa si urechi, cu deosebire inase in
contra reteloru remanente, precum si multitudine onestoru de caritate dindoru, cuseu nu po-
tute, si apra hotoru dindoru, si jansescu si ginecologu, pe candu din gura, exploratiu nu po-
tute, si deparatu favorabile. Pretulu in botelia de la intrare 80 cr., usel de marime 140 cr.

Indicatiuni despre casu se dau gratis din ambelu preparatu in limba germana
si maghiara.

Werther et Brázay, Pest'a, Landstrasse Nr. 26.
Depusu in Brasiovu la Joseph G. Galtz, piact'a la Sica's rosta.

Cursurile

la bursa in 30 Iunie 1871 sta asa:

Galbini imperatoci	5 fl. 85	cr. v. a.
Napoleoni	9	85
Angustor	121	60
Londonu	123	85
Imprimatiu nationalu	59	40
Obligatiune metalice rechi de 5%	60	10
Obligatiune rurale ungare	80	25
transilvane	78	50
croato-slav.	85	75
Actualne banco	783	
creditalu	301	80